

۲۱۵۵۹۱۴

بسم الله الرحمن الرحيم

نظریه‌های جرم‌شناسی و انحرافات اجتماعی

نویسنده:

دکتر رضاعلی محسنی

سرشناسه	: مجسنی، رضاعلی، ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: نظریه‌های جرم‌شناسی و انحرافات اجتماعی/ نویسنده رضاعلی مجسنی؛ ناظر علمی مهدی مقیمی؛ ویراستار مجید بادلی؛ به سفارش فرماندهی انتظامی استان گلستان، دفتر تحقیقات کاربردی.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۴۲۰ ص.
شابک	: 978-622-634056-4: ۷۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابخانه.
موضوع	: جرم‌شناسی
موضوع	: Criminology
موضوع	: انحرافات اجتماعی
موضوع	: Deviant behavior
شناسه افزوده	: پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا
شناسه افزوده	: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی نیروی انتظامی استان گلستان، دفتر تحقیقات کاربردی
رده بندی کنگره	: HV۶۰۳۶
رده بندی دنیوی	: ۳۶۴/۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۷۳۶۷۸
وضعیت رکورد	: فیبا

عنوان: نظریه‌های جرم‌شناسی و انحرافات اجتماعی

نویسنده: دکتر رضاعلی مجسنی

به سفارش: فرماندهی انتظامی استان گلستان-دفتر تحقیقات کاربردی

ناظر علمی تألیف: دکتر مهدی مقیمی

ویراستار: مجید بادلی

صفحه آرا و طراح جلد: ایوب صادقی

شابک: ۹۷۸-۶۲۳-۶۳۴۰-۵۶-۴

مجوز درون سازمانی: ۹۱-۹۹/۹۹۴۸۳۵-۶

شمارگان: ۱۰۰ جلد

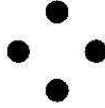
نوبت چاپ: اول

قیمت: ۷۰۰/۰۰۰ ریال

ناشر و سال نشر: پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا - ۱۳۹۹

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر، خیابان رشید یاسمی، روبروی نیروی انسانی ناجا، پژوهشگاه علوم

انتظامی و مطالعات اجتماعی.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: نظریه‌ی کلاسیک

مقدمه

زمینه‌های تاریخی و اجتماعی

نظریه‌ی کلاسیک، جرم و مجازات

هدف نظریه‌ی کلاسیک

میراث کلاسیک

مفاهیم اساسی در نظریه‌ی کلاسیک

دیدگاه و اندیشه‌های اساسی نظریه‌ی کلاسیک

نتایج مکتب کلاسیک

نظریه‌پردازان کلاسیک

۱- سزار بکاریا

اصول افکار بکاریا

پیشنهادهای بکاریا

۲- جرمی بنتام

اصول و افکار بنتام

نقد و ارزیابی کلاسیک

فصل دوم: نظریه‌ی اثبات‌گرایی

۱
۳
۳
۵
۶
۷
۷
۹
۱۱
۱۱
۱۱
۱۲
۱۴
۱۴
۱۴
۱۶
۱۹

صفحه	عنوان
۱۵۳	میراث روشن فکری
۱۵۵	نظریه پردازان پیوند افتراقی
۱۵۵	۱- گابریل تارد
۱۵۷	۲- ادوین ساترلند
۱۶۴	گزاره‌های اصلی در نظریه‌ی ساترلند
۱۶۷	انتقادات وارد بر نظریه‌ی ساترلند
۱۷۰	۴- برگس و اکرز
۱۷۱	نظریه‌ی تلفیقی برگس و اکرز
۱۷۴	۵- دانیل گلاس
۱۷۴	۶- ری جفری
۱۷۴	۷- دوفلور و کوئینی
۱۷۷	فصل هفتم: نظریه‌ی انتخاب عقلانی
۱۷۹	مقدمه
۱۸۰	مبانی نظریه‌ی انتخاب عقلانی
۱۸۳	تاریخچه‌ی نظریه‌ی انتخاب عقلانی
۱۸۴	ریشه‌های نظریه‌ی انتخاب عقلانی
۱۸۴	الف) اقتصاد کلاسیک و نوکلاسیک
۱۸۴	ب) کنش عقلانی (ماکس وبر)
۱۸۵	ج) جامعه‌شناسی رفتاری و نظریه‌ی مبادله
۱۸۵	د) فردگرایی روش‌شناختی
۱۸۶	گزاره‌های اصلی نظریه‌ی انتخاب عقلانی
۱۸۷	اصول نظریه‌ی انتخاب عقلانی
۱۸۹	روش و متعلق نظریه‌ی انتخاب عقلانی
۱۹۱	صاحب‌نظران اصلی نظریه‌ی انتخاب عقلانی
۱۹۱	۱- ماکس وبر
۱۹۲	۲- ریمون بودون
۱۹۳	۳- جیمز کلین
۱۹۶	۴- گری بکر
۱۹۶	رویکردهای نوین نظریه‌ی انتخاب عقلانی

۱۹۷	نظریه‌ی سبک زندگی
۱۹۷	عقلانیت در زندگی روزمره
۲۰۱	عقلانیت محدود
۲۰۲	عقلانیت اجتماعی
۲۰۴	تحلیل استراتژی بزهکاری
۲۰۵	نقد و ارزیابی
۲۱۰	جمع‌بندی

فصل هشتم: نظریه‌ی کنترل اجتماعی

۲۱۳	مقدمه
۲۱۵	تعریف کنترل اجتماعی
۲۱۶	تاریخچه‌ی نظریه‌ی کنترل اجتماعی
۲۱۷	نظریه‌پردازان کنترل اجتماعی
۲۱۸	۱- نظریه‌ی کنترل اجتماعی امیل دورکیم
۲۱۸	۲- نظریه‌های کنترل اجتماعی شخصیت معجزه (آلبرت ریس)
۲۱۹	۳- نظریه‌ی مهار والتر رکلس
۲۲۰	۴- نظریه‌ی کنترل ایوان نای
۲۲۳	۵- نظریه‌ی ناتوانی در هم‌نوایی توبی جکسون
۲۲۳	۶- نظریه‌ی کنترل اجتماعی تراویس هیرشی
۲۲۷	ایراد نظریه‌ی کنترل اجتماعی هیرشی
۲۲۸	۷- نظریه‌ی خودکنترلی هیرشی و گات فردسن
۲۲۹	نظریه‌ی تعادل کنترلی چارلز تایلر
۲۳۱	نظریه‌ی تحمیل تفاوت‌ها مارک کالوین
۲۳۲	نقد و ارزیابی

فصل نهم: نظریه‌ی یادگیری اجتماعی

۲۳۵	مقدمه
۲۳۷	نظریه‌های یادگیری اجتماعی
۲۳۹	۱- نظریه‌های رفتاری
۲۳۹	الف) نظریه‌ی شرطی‌سازی کلاسیک
۲۳۹	ب) نظریه‌ی کوشش و خطا

صفحه	عنوان
۳۴۰	نقد و ارزیابی
۳۴۲	فصل دوازدهم: نظریه‌ی جنسیت‌گرایی
۳۴۵	مقدمه
۳۴۷	اهمیت توجه به زنان
۳۴۸	جرایم مردان؛ عواملی چند
۳۴۹	نظریه‌ها و دیدگاه‌ها
۳۵۱	دیدگاه اثباتی جرم زنان
۳۵۲	دیدگاه فمینیسم تجربه‌گرا
۳۵۴	نظریه‌های معاصر در مورد بزهکاری زنان
۳۵۴	۱- رهایی‌بخشی و فرصت
۳۵۵	۲- حاشیه‌ای کردن اقتصاد
۳۵۵	۳- نظریه‌های جنسیتی بزهکاری
۳۵۵	۴- نظریه‌ی کنترل قدرت
۳۵۶	۵- جرم به عنوان کنش ساختاری-بندی‌شده
۳۵۶	جرایم زنان
۳۶۱	ویژگی‌های جرایم زنان
۳۶۲	جرایم علیه زنان
۳۶۶	الف) توجه بر پایه زیست‌شناسی و روان‌شناسی
۳۶۶	ب) توجه آماری
۳۶۶	ج) توجه بر پایدی جامعه‌شناسی
۳۶۹	جمع‌بندی
۳۷۱	فصل سیزدهم: نظریه‌ی فمینیسم
۳۷۲	مقدمه
۳۷۴	تاریخچه‌ی فمینیسم
۳۷۶	تبیین زیستی جرم زنان
۳۷۷	۱- کنترل اجتماعی
۳۷۷	۲- جامعه‌پذیری مردان و زنان
۳۷۸	۳- پدرسالاری
۳۷۹	دیدگاه‌های فمینیستی جرم

صفحه	عنوان
۳۷۹	۱- فمینیسم لیبرالی
۳۸۰	۲- فمینیسم رادیکالی
۳۸۱	۳- فمینیسم مارکسیستی
۳۸۱	۴- فمینیسم سوسیالیستی
۳۸۲	۵- فمینیسم فرهنگی
۳۸۲	جرم‌شناسی فمینیسم انتقادی
۳۸۳	نظریه‌های معاصر در مورد بزهکاری زنان
۳۸۵	فمینیست پست‌مدرن
۳۸۶	نتیجه‌گیری
۳۸۸	نقد و ارزیابی
۳۹۱	فصل چهاردهم: نظریه‌ی پست‌مدرن
۳۹۳	مقدمه
۳۹۵	زمینه‌ی تاریخی جرم‌شناسی پست‌مدرن
۳۹۷	ویژگی‌های پست مدرنیسم
۳۹۸	شرایط و ویژگی‌های اصلی جامعه‌ی پست‌مدرن
۴۰۲	عناصر رویکرد پست‌مدرن
۴۰۵	جرم در دیدگاه پست‌مدرن
۴۰۶	طبقه‌بندی جرایم از دیدگاه جرم‌شناسان پست مدرن
۴۰۸	جرم‌شناسی فرهنگی و رسانه
۴۰۹	صاحب‌نظران پست‌مدرن
۴۰۹	۱- میشل فوکو
۴۱۱	۲- هنری و میلوانویچ
۴۱۵	نقد و ارزیابی
۴۲۱	منابع

پیشگفتار

دانشمندان علوم اجتماعی معمولاً نظریه‌ها را به‌مثابه تلاش برای تبیین پدیده‌های اجتماعی مورد توجه قرار می‌دهند. مکاتب، رویکردها و نظریه‌های جرم‌شناسی و جامعه‌شناختی بزه‌کاری و جرم و جنایت، مجموعه‌ای از نظریه‌هایی هستند که می‌کوشند تا رفتارهای جرم و انحراف را تبیین نمایند. میزان کاربرد هر کدام از نظریه‌های اجتماعی در اعتبارشان نهفته است. جرم و انحرافات اجتماعی از پدیده‌های رایج جوامع بشری است. در برخی از کشورها، این پدیده‌ها از لحاظ میزان و تنوع، رشد فزاینده‌ای دارند. جرایم، انحرافات و کج‌روی‌ها بر مبنای شرایط ساختی و کارکردی آن جامعه تبیین می‌شوند. جرم به‌عنوان واقعییتی که همزاد نوع بشر است، همواره ذهن دانشمندان و متفکران را به خود جلب می‌کرد. جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی انحرافات، هم‌زمان با عصر روشنگری و رشد علم مدرن، حاکمیت عقل و نقد سنت‌ها و نگاه متافیزیکی به پدیده‌های طبیعی و این جهانی دچار تغییرات اساسی شد. امروزه پدیده‌ی جرم، صرف‌نظر از نوع و میراثی بالای آن در جوامع گوناگون، به علت اشاعه و گسترش آن در بین گروه‌های متفاوت، به‌ویژه هر یک از نوجوانان و جوانان، ابعاد اجتماعی آن را به‌مراتب بیش‌تر از برداشت‌ها و نگرش‌های عمومی، نمایان می‌سازد.

کتاب حاضر که ماحصل بیش از بیست سال مطالعه، تحقیق و تدریس در زمینه‌های جرم‌شناسی، انحرافات و آسیب‌های اجتماعی است و به‌مثابه بخشی از مطالب در درس «جرم‌شناسی نظری» و «جامعه‌شناسی انحرافات» در مقطع دکترای تخصصی در رشته‌های «حقوق کیفری و جرم‌شناسی» و «جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران» تدریس می‌شود، حاوی نظریه‌های عمده در جرم‌شناسی و انحرافات اجتماعی است. کتاب از چهارده فصل تشکیل شده است. در فصل اول «نظریه‌ی کلاسیک»، فصل دوم «نظریه‌ی اثباتی»، فصل سوم «نظریه‌ی تضاد»، فصل چهارم «نظریه‌ی بی‌هنجاری»، فصل پنجم «نظریه‌ی برجسب‌زنی»، فصل ششم «نظریه‌ی پیوند افتراقی» و فصل هفتم «نظریه‌ی انتخاب عقلانی» مورد بررسی، تحلیل و ارزیابی قرار گرفته است. همچنین فصل هشتم به «نظریه‌ی کنترل اجتماعی»، فصل نهم به «نظریه‌ی یادگیری اجتماعی»، فصل دهم به «مکتب شیکاگو»، فصل یازدهم به «نظریه‌ی خرده‌فرهنگ»، فصل دوازدهم به «نظریه‌ی جنسیت‌گرایی»، فصل سیزدهم به «نظریه‌ی فمینیسم» و فصل

چهاردهم به «نظریه‌ی پست‌مدرن» در جرم‌شناسی و انحرافات اجتماعی اختصاص یافته است.

انجام یک تألیف نیازمند همکاری و مساعدت افراد بی‌شماری است، که به مصداق حدیث شریف (من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق) ابتدا لازم است از فرمانده محترم و سختکوش انتظامی استان گلستان سردار محمد سعید فاضل دادگر و هم‌چنین سردار علی اکبر جاویدان (فرمانده سابق استان) که با درک ضرورت و اهمیت موضوع و حمایت از تحقیق و پژوهش، تمهیدات لازم را برای انجام تألیف این کتاب فراهم نمودند، سپاسگزاری گردد.

از مجموعه همکاران دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان گلستان، جناب آقای عزت ا... زمانی رئیس محترم مرکز و نیز جناب سروان محمد ثانی و سایر همکاران ارجمندشان که با تلاش پیگیر و مستمر خویش و مساعدت‌های سازمانی کمک شایانی به انجام تألیف نمودند، تقدیر و تشکر می‌گردد.

از ناظر محترم، استاد فرهیخته جناب دکتر مهدی مقیمی که با نظرات علمی و وزین مؤلف را در انجام هر چه بهتر تألیف یاری کردند، صمیمانه تشکر می‌شود.

امید است کتاب حاضر مورد استفاده‌ی اساتید، جرم‌شناسان، جامعه‌شناسان، دانشجویان رشته‌های حقوق کیفری و جرم‌شناسی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و دیگر علاقه‌مندان مباحث و حوزه‌های تخصصی جرم، بزه‌کاری و انحرافات اجتماعی قرار بگیرد.

و من الله التوفیق

رضاعلی محسنی، تهران، زمستان ۱۳۹۸